

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 48/2020-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Antalom, Hlavná 13 Trnava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 29/2019 a jeho uznesením z 27. augusta 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. [REDAKČIA] náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47

ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 29/2019 a jeho uznesením z 27. augusta 2019. Ústavná sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 26. novembra 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 29 Tk 1/2016-1474 zo 6. apríla 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 To 76/2017-1716 z 23. mája 2018 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania trestného činu vraždy v štádiu prípravy v spolupáchateľstve podľa § 7 ods. 1, § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. h) Trestného zákona z roku 1961 v znení účinnom do 31. júla 2001. Bol mu za to uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

3. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku, teda že rozsudok okresného súdu je založený na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, a že rozsudok okresného súdu je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku.

4. Dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa viaže na najdôležitejšiu fázu trestného konania, t. j. na dokazovanie, ktoré prebieha v štyroch etapách. Začína sa vyhľadávaním dôkazov, nasleduje etapa zabezpečenia dôkazov, potom ich vykonanie a v záverečnej fáze hodnotenie dôkazov. Dovolací dôvod sa vzťahuje predovšetkým na fázu vykonávania dôkazov súdov. Logicky však zahŕňa aj dve predchádzajúce štádiá dokazovania, pretože dôkazy, ktoré boli zadovážené v rozpore so zákonom, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné, a to ani v prípade, ak ich súd na hlavnom pojednávaní vykonal v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku.

5. Podkladmi pre rozhodnutie okresného súdu o vine boli (okrem iného) znalecký posudok doktora S [REDACTED] a znalecký posudok doktora F [REDACTED], hoci tieto mali byť pri hodnotení dôkazov vylúčené, lebo boli získané za použitia nezákonných postupov.

6. K vypracovaniu znaleckého posudku doktora S [REDACTED] boli predložené podklady z vyšetrovacieho spisu (zápisnica o výsluchu svedka P [REDACTED] zo 7. apríla 2015, zápisnica o výsluchu svedka P [REDACTED] z 24. augusta 2015, zápisnica o výsluchu svedka C [REDACTED] z 10. novembra 2015 a zápisnica o výsluchu obvineného P [REDACTED] z 11. marca 2016). Pritom všetkým odsúdeným, teda aj P [REDACTED], bolo obvinenie vznesené 16. februára 2016. Znalec S [REDACTED] spracoval posudok 18. marca 2016, teda až po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, avšak k spracovaniu znaleckého posudku mu boli zapožičané aj výpovede P [REDACTED] v postavení svedka, teda v čase pred vznesením obvinenia.

7. V trestnom konaní je potrebné dbať na to, aby znalecký posudok vychádzal iba z dôkazov, ktoré sú použiteľné v trestnom konaní.

8. Je zrejmé, že obsahom znaleckého posudku S [REDACTED] sú citácie zo zápisníc o skorších výpovediach P [REDACTED] v postavení svedka. Tieto zápisnice však po vznesení obvinenia P [REDACTED] (a ďalším osobám) nemali viac čo hľadať vo vyšetrovacom spise, a teda nemali byť ani znalcom S [REDACTED] poskytnuté. V dôsledku takéhoto postupu vyšetrovateľa v prípravnom konaní trpí spracovaný znalecký posudok takými vadami, ktoré ho ako dôkaz diskvalifikovali. Ani následný výsluch znalca S [REDACTED] na hlavnom pojednávaní 10. januára 2017 už nebol spôsobilý túto vadu „zahojiť“, keďže znalec S [REDACTED] nebol zo strany orgánov činných v trestnom konaní k nejasnostiam posudku vypočutý. Okresný súd založil rozsudok na dôkaze, ktorý nebol vykonaný zákonným spôsobom.

9. Sťažovateľ v podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu namietal nezákonnosť znaleckého posudku, ale krajský súd námietku ponechal bez akéhokoľvek ďalšieho povšimnutia.

10. Vierohodnosť znaleckého posudku F [REDACTED] bola spochybnená s ohľadom na jeho prednesy prezentované v úvode jeho výsluchu na hlavnom pojednávaní 10. januára 2017, lebo naznačovali určitý vnútorný postoj znalca F [REDACTED] voči obžalovaným (vrátane

sťažovateľa, avšak s výnimkou P [REDACTED]). Rovnako prirovnávanie sťažovateľa k „taxikárovi tzv. gangu kyselinárov“ na strane 21 znaleckého posudku (ktoré konanie nikdy nebolo sťažovateľovi preukázané) vypovedá o neštandardnom prístupe znalca F [REDACTED] ku spracovaniu znaleckého posudku a o jeho možnej zaujatosti voči niektorým odsúdeným. Znalec nesmie hodnotiť dôkazy a vyjadrovať sa, či je tu vina či nevina, resp. či nejaké konanie bolo výslovne také, že vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu.

11. Okrem toho proti znalcovi F [REDACTED] sa viac ako 7 rokov (od septembra 2009 minimálne do novembra 2016, teda aj v čase podania znaleckého posudku) viedlo správne konanie z dôvodu, že nepreukázal splnenie podmienky špecializovanej skúšky. Z písomnej odpovede Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na žiadosť o prístupnenie informácií vyplýva, že 10. septembra 2009 bolo začaté správne konanie o vyčiarknutí znalca F [REDACTED] zo zoznamu znalcov a ku dňu vyhotovenia odpovede nebolo toto konanie právoplatne ukončené. Ďalej sa konštatuje, že konanie o vyčiarknutie bolo začaté z dôvodu, že znalec F [REDACTED] nepreukázal splnenie podmienky špeciálnej skúšky. Je zřejmé, že konanie proti znalcovi F [REDACTED] prebiehalo aj v čase vypracovania znaleckého posudku (6. apríla 2016).

12. Naopak, z odpovede ministerstva z 8. februára 2018 získanej na základe dopytu krajského súdu má vyplývať, že vo veci vyčiarknutia znalca dr. F [REDACTED] zo zoznamu znalcov nebolo dosiaľ v správnom konaní právoplatne rozhodnuté (čo už samo osebe nasvedčuje nezákonnosti vo verejnej správe, a to vo vzťahu k nečinnosti ministerstva ako správneho orgánu, ktorý nebol za viac ako 9 rokov schopný z neznámych dôvodov právoplatne rozhodnúť). Vzhľadom na túto skutočnosť je znalec F [REDACTED] naďalej oprávnený na výkon znaleckej činnosti. O tom, že znalec nepreukázal splnenie podmienky špecializovanej skúšky, sa už ministerstvo v tejto odpovedi (zo záhadného dôvodu) nezmieňuje.

13. Z uvedených odpovedí ministerstva vyplývajú rozpory vo vzťahu k odbornosti znalca F [REDACTED] v čase spracovania znaleckého posudku. Hoci bol v apríli 2016 zapísaný do zoznamu znalcov vedeného ministerstvom, s ohľadom na spomínané správne konanie,

uloženie pokút a rozpory vo vyjadreniach ministerstva je spochybnené, či vôbec bol znalec F [REDACTED] odborne spôsobilý a oprávnený v čase podania znaleckého posudku na takúto činnosť. Uvedené pochybnosti spolu s prezentovaným postojom znalca F [REDACTED] na hlavnom pojednávaní významne nasvedčujú nezákonnosti tohto dôkazu. Požiadavka zákonnosti je vo sfére trestného práva neustále a osobitne prítomná. Ak sa dôkaz získal spôsobom odporujúcim zákonom, stal sa nezákonným a nie je možné ho v trestnom konaní použiť. Každý dôkaz získaný porušením základného procesného práva, ale i dôkaz z neho odvodený je neúčinný. Za dôkaz, ktorý bol získaný nezákonným spôsobom, sa považuje nielen dôkaz, pri ktorom bola nezákonnosť spôsobená, ale aj každý dôkaz získaný na základe takéhoto dôkazu. Nezákonnosťou sú teda postihnuté aj všetky ďalšie dôkazy, ktoré boli získané na základe nezákonného postupu. Ide o tzv. „teóriu plodov z otráveného stromu“, ktorá vychádza z toho, že všetky dôkazy, ktoré boli získané nezákonne, musia byť vylúčené. Taktiež nemožno použiť ani ďalšie dôkazy, ktoré boli získané priamo alebo nepriamo ako výsledok nezákonného postupu.

14. Pokiaľ boli v konkrétnom prípade oba znalecké posudky v dôsledku naznačenej nezákonnosti pri ich spracovávaní postihnuté neúčinnosťou, sú postihnuté absolútnou neúčinnosťou aj výsluchy oboch znalcov na hlavnom pojednávaní, keďže sú „založené na nezákonnosti“.

15. V dôsledku uvedených skutočností je konanie pred okresným súdom postihnuté vadami a vytýkané pochybenia neboli napravené ani v odvolacom konaní.

16. V prípade, ak má slúžiť výpoveď svedka ako jediný dôkaz preukazujúci vinu obžalovaného bez ďalších podporných dôkazov, musí byť tento dôkazný prostriedok jasný, logický, zrozumiteľný, presvedčivý, vierohodný a zároveň nesmie byť inými dôkazmi spochybniteľný či dokonca vyvrátený.

17. V danej veci je výpoveď jediného svedka – kajúcnika odsúdeného P [REDACTED] podporovaná práve spochybňovanými posudkami.

18. Na margo zákonnosti dôkazu získaného výpoveďou P [REDACTED] treba poukázať na skutočnosť, že podľa uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 6/2016 zo 6. februára 2017

mala byť jeho výpoveď riadne podrobená zisťovaniu výhod, ktoré mal „získať“ výmenou za „poskytnutie“ svedeckej výpovede. V konaní pred okresným súdom však výpoveď P [REDACTED] takto „kriticky“ skúmaná nebola, a preto ani tento dôkaz nebol vykonaný zákonným spôsobom, pričom ani tento nedostatok nebol krajským súdom odstránený.

19. Sťažovateľ je presvedčený, že je naplnený aj dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, a to vo vzťahu k motívu, resp. k postupu jeho ustálenia.

20. Okresný súd uvádza, že *«... Obžalovaný P [REDACTED] aj obžalovaný Š [REDACTED] zhodne so svedkom C [REDACTED] potvrdili, že v inkriminovanom čase – resp. období sa všetci obžalovaní zaoberali trestnou činnosťou súvisiacou s tzv. „bielymi koňmi“, teda osobami využívanými na páchanie ekonomickej trestnej činnosti, čím je možné ustanoviť aj motív konania obžalovaných, a čomu zodpovedá aj plánovaný spôsob usmrtenia obžalovaného».*

21. Uvedené odôvodnenie rozsudku okresného súdu však nemá základ vo vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní a je v rozpore s výpoveďami sťažovateľa. Sťažovateľ sa ani na hlavnom pojednávaní, ale ani v prípravnom konaní nikdy nevyjadroval tak, že by sa mal s ostatnými spoluobžalovanými zaoberať trestnou činnosťou súvisiacou s tzv. „bielymi koňmi“, resp. sa na nej akokoľvek vedome podieľať. Práve naopak, sťažovateľ túto skutočnosť výslovne poprel.

22. Pravdivosť tvrdení sťažovateľa bola v konaní významne podporená skutočnosťou, že na rozdiel od ostatných spoluobžalovaných nebol rozsudkami Špeciálneho súdu Pezinok sp. zn. PK 2 Tš 9/2005 z 3. mája 2006, resp. sp. zn. PK 2 Tš 29/2006 z 28. apríla 2008 právoplatne uznaný za vinného zo spáchania trestného činu vraždy a z ekonomickej trestnej činnosti páchanej zločineckou skupinou.

23. Tiež svedkyňa – poškodená Š [REDACTED] sa v prípravnom konaní 4. júna 2016 vyjadrila, že manžel K [REDACTED] jej spomínal v súvislosti s jeho činnosťou len 3 mená, a to:

Š■■, Ď■■ a D■■, pričom výslovne uviedla, že osobu menom ■■■ nepozná. Táto pre sťažovateľa podporne významná výpoveď sa však v opise jej výpovede uvedenej v odôvodnení rozsudku okresného súdu „*záhadne neuvádza*“.

24. Je potrebné konštatovať, že absenciu riadnych dôkazov vo vzťahu k relevantnému preukázaniu motívu vedome sa spolupodieľať na údajnej likvidácii poškodeného K■■ nebolo možné zo strany okresného súdu preklenúť citovanými fabuláciami o „*potvrdení Š■■, že v inkriminovanom období sa zaoberal trestnou činnosťou súvisiacou s bielymi koňmi*“, pričom takýto nezákonný postup namietal sťažovateľ aj v odvolaní. Ani toto pochybenie nebolo odstránené v odvolacom konaní, keďže krajský súd sa touto námietkou vôbec nezaoberal.

25. Sťažovateľ poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa tzv. „kajúcnikov“.

26. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 5Tdo/29/2019, zo dňa 27. augusta 2019, boli porušené práva sťažovateľa v Čl. 6 ods. 1), ods. 2), ods. 3) písm. d) Dohovoru, v Čl. 46 ods. 1) Ústavy SR, v Čl. 47 ods. 3) Ústavy SR;

pričom nálezom ÚS SR sa zrušuje vyššie uvedené Uznesenie NS SR a prikazuje sa mu, aby vo veci znova konal a rozhodol v súlade s Dohovorom a Ústavou SR;

ďalej priznáva sa sťažovateľovi náhrada nemajetkovej ujmy (v primeranom rozsahu) a tiež náhrada trov konania.“

27. Sťažovateľovi na jeho žiadosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 48/2020-14 z 30. januára 2020 ustanovil právneho zástupcu v osobe advokáta JUDr. Michala Antala, Hlavná 13, Trnava. Ústavný súd následne ustanovenému právnenému zástupcovi doručil ústavnú sťažnosť sťažovateľa s prílohami. Výzvou doručenou 3. februára 2020 ho požiadal, ak to uzná za potrebné, o doplnenie ústavnej sťažnosti v lehote 15 dní. K doplneniu ústavnej sťažnosti nedošlo, preto ústavný súd vychádzal z petitu a obsahu pôvodnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

II.

Napádaný postup a uznesenie

28. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 29/2019 z 27. augusta 2019 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 To 76/2017 z 23. mája 2018.

29. Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľ v dovolaní ako prvý uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vo všeobecnej rovine možno k tomuto dovolaciemu dôvodu uviesť, že sa vzťahuje na najdôležitejšiu fázu trestného konania – na dokazovanie. Dokazovanie prebieha v štyroch etapách, začína vyhľadávaním, nasleduje etapa zabezpečovania dôkazov, potom ich vykonávanie a napokon etapa hodnotenia dôkazov. Za dôkaz pritom môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov zadovážených podľa Trestného poriadku alebo podľa osobitného zákona. Dôvod dovolania podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje predovšetkým na tretiu etapu dokazovania, t. j. na vykonávanie dôkazov súdom. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno uplatniť v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazných prostriedkov, a to na ten účel, aby sa napadnuté rozhodnutie neopieralo o nezákonné dôkazy. Nemožno však ním úspešne napadnúť informatívnu hodnotu dôkazu, resp. spôsob jeho vyhodnotenia súdom.

30. V rámci tohto dovolacieho dôvodu sťažovateľ spochybňoval jednotlivé znalecké posudky a použitie výpovedí svedka P [REDACTED] pre vypracovanie znaleckého posudku, čo je v dovolacom konaní neprípustné, lebo ide o namietanie skutkového stavu a nevyhodnotenia dôkazov, pričom námietky sťažovateľa nijako nezakladajú ani opodstatnenosť predmetného dovolacieho dôvodu. Správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Len s poukázaním na nesprávny postup pri hodnotení

dôkazov, ako aj z odmietnutia vykonať navrhované dôkazy nemožno tento dovolací dôvod vyvodzovať.

31. Nad rámec veci k naznačenej teórii „ovocia z otráveného stromu“ treba uviesť, že ide o angloamerickú doktrínu, ktorú slovenská trestná teória a ani prax doteraz v plnej miere neprevzala. Nemožno vylúčiť, že v niektorých prípadoch sa možno aj na základe kontinentálneho formálno-materiálneho prístupu k hodnoteniu zákonnosti a prípustnosti dôkazov dopracovať k zhodným záverom ako na základe teórie „ovocia z otráveného stromu“. Podstatné je však pristupovať k hodnoteniu zákonnosti a prípustnosti dôkazov vždy diferencovane s ohľadom na konkrétnu povahu a závažnosť vady vzniknutej v procese dokazovania a nerobiť paušálne závery, že celý dôkaz získaný prípadne na základe procesne nie celkom korektného úkonu je „otrávený“ (k tomu pozri primerane napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 6 Tz 3/2017-I. zo 7. júna 2017, body 123 a 124).

32. Vychádzajúc z uvedeného, možno sumárne konštatovať, že znalecké posudky vypracované S [REDACTED] a F [REDACTED] nemožno považovať za nezákonne získané dôkazy s poukázaním aj na vyjadrenie krajského prokurátora, s ktorým sa najvyšší súd stotožňuje (podľa názoru krajského prokurátora vysloveného v reakcii na dovolanie sťažovateľa tento odvodzuje svoj názor o údajnej nezákonnosti znaleckých posudkov z neaktuálnej a prekonanej judikatúry týkajúcej sa sčasti dokonca záznamov o podaní vysvetlenia; platí všeobecne záväzný právny predpis, a to vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 618/2005 Z. z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi v znení neskorších predpisov, ktorá neumožňuje vyradovanie akýchkoľvek dôkazov zo spisu; rozhodne na základe ojedinelých rozhodnutí súdov nemožno tvrdiť, že zápisnice o výsluchoch osôb ako svedkov, ktorým bolo neskôr vznesené obvinenie, mali byť zo spisu vyradené okrem iného aj preto, že nie je zrejmé, či neskôr táto osoba znovu postavenie svedka v konkrétnej veci nenadobudne; tento koncept nemá nič do činenia so zákonnosťou jej skoršej výpovede, hoci aj v postavení svedka; koncept procesnej použiteľnosti týchto výpovedí navyše nie je použiteľný na znalecké dokazovanie, pri ktorom znalec musí prihliadať ku všetkým výpovediam vyšetrovanej osoby; so zákonnosťou znaleckého posudku nijako nemôže súvisieť fakt, že voči jednému zo znalcov bolo začaté konanie o vyčiarknutie zo zoznamu znalcov).

33. Okrem toho sťažovateľ uplatnil dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu skúma dovolací súd, či skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa bol správne podradený pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Iba opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, podľa ktorých skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin, alebo tak, že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod týmto sa rozumie napríklad nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu, premlčania trestného stíhania, pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného alebo súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu a ukladaní trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi. K tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a preto dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia súdov nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ale ani dopĺňať. Znamená to, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zisteného súdmi nižšieho stupňa a vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v dovolacom konaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania.

34. Z obsahu dovolania vyplýva, že vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu uplatnil sťažovateľ výlučne námietky, ktorými zjavne vybočil z deklarovaneho dovolacieho dôvodu. Jeho námietky smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a proti správnosti skutkových zistení súdov nižšieho stupňa. V podstate spochybňoval nižšími súdmi ustálený skutkový stav a následne predstrel vlastnú verziu skutku založenú na inom, pre neho priaznivom hodnotení dôkazov. Skôr ako o právnu námietku ide o skrytú snahu vyhodnotiť vykonané dôkazy a skutkový stav v prospech sťažovateľa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že v konaní nebola vykonaným dokazovaním preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (Tpj 39/2010).

III.

Referenčné normy, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

35. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

36. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

37. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

38. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú, preto ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

39. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

40. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

41. Podľa názoru ústavného súdu treba závery najvyššieho súdu považovať za dostatočné a presvedčivé, pretože výstižným spôsobom vysvetľujú, prečo nebolo možné dovolaniu sťažovateľa vyhovieť. Tieto závery sa v žiadnom prípade nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má odlišný názor, neznamená porušenie jeho označených práva podľa ústavy a dohovoru.

42. K jednotlivým konkrétnym námietkam uvedeným v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné uviesť tieto úvahy.

42.1 Pokiaľ sťažovateľ namieta, že znalcovi S [REDACTED] boli v súvislosti s vypracovaním jeho znaleckého posudku predložené aj zápisnice o výsluchoch svedka P [REDACTED], ktoré sa uskutočnili predtým, než bolo P [REDACTED] vznesené obvinenie, v dôsledku čoho mali byť tieto zápisnice zo spisu vyradené a nesmeli byť znalcovi predložené a ním použité pri vypracovaní znaleckého posudku, treba uviesť, že najvyšší súd sa s touto argumentáciou (ktorá je iba opakovaním argumentácie uplatnenej v dovolaní) vysporiadal, keď uviedol, že namietanie použitia výpovedí P [REDACTED] je vlastne namietaním skutkového stavu, resp. hodnotenia dôkazov, čo v dovolacom konaní nie je možné. Okrem toho sa stotožnil s názorom krajského prokurátora, podľa ktorého platná právna úprava neumožňuje vyradovanie akýchkoľvek dôkazov zo spisu.

42.2 Z pohľadu ústavného súdu treba zdôrazniť, že sťažovateľ na uvedenú argumentáciu najvyššieho súdu v podanej ústavnej sťažnosti nijako nereflektuje (nevyvracia ju, resp. ju nespochybňuje), pretože iba opakuje vlastnú dovoláciu argumentáciu. Za tohto stavu nemá ústavný súd relevantný podklad zo strany sťažovateľa, na základe ktorého by mohol uvedené závery najvyššieho súdu preskúmať.

42.3 Ďalej sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta vierohodnosť znaleckého posudku F [REDACTED] vzhľadom na niektoré jeho vyjadrenia v rámci výsluchu na hlavnom pojednávaní konanom 10. januára 2017, keďže tieto naznačovali podľa názoru sťažovateľa určitý vnútorný postoj znalca F [REDACTED] voči sťažovateľovi. Okrem toho spochybnil aj

odbornú spôsobilosť znalca F [REDACTED], keďže po dobu 7 rokov sa viedlo voči nemu správne konanie pre nepreukázanie splnenia podmienky špecializovanej skúšky. Na základe týchto tvrdení je sťažovateľ toho názoru, že znalecký posudok F [REDACTED] treba považovať za nezákonný dôkaz.

42.4 Podľa názoru ústavného súdu treba súhlasiť so zásadným stanoviskom najvyššieho súdu, podľa ktorého v skutočnosti v tomto prípade nejde o nezákonný dôkaz. Aj keby malo byť pravdou, že znalecký posudok podal zaujatý, a preto nevierohodný znalec, o odborných schopnostiach ktorého možno mať určité pochybnosti, nie je tým naplnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Znalecký posudok podaný zaujatým a odborne spochybniteľným znalcom je nepochybne zákonným dôkazom, pričom sťažovateľom namietané okolnosti sú vecou hodnotenia takéhoto dôkazu. Ako to najvyšší súd správne zdôraznil, hodnotenie dôkazov ako súčasť ustáľovania skutkového stavu nemôže byť predmetom dovolacieho konania. Pokiaľ sťažovateľ považoval (na rozdiel od okresného súdu a krajského súdu) znalecký posudok F [REDACTED] za zaujatý a jeho samotného za odborne nespôsobilého, nemohol túto okolnosť namietat' v dovolacom konaní. Mohol ju uplatniť v rámci ústavnej sťažnosti tak, že by ňou napadol (aj) odvolacie uznesenie krajského súdu, čo sa však nestalo.

42.5 Okrem toho sťažovateľ namietal výpoveď P [REDACTED], ktorého treba podľa jeho názoru považovať za tzv. „kajúcnika“. Znamená to potrebu zvýšenej opatrnosti pri hodnotení takejto výpovede (tým viac, ak ide o jediný dôkaz preukazujúci vinu sťažovateľa). Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na bohatú judikatúru EŠLP a najvyššieho súdu o tom, z akých hľadísk je potrebné výpovede „kajúcnikov“ skúmať.

42.6 Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že i tu platí téza najvyššieho súdu, podľa ktorej v dovolacom konaní nemožno preskúmať hodnotenie dôkazov, rozsah vykonaného dokazovania, resp. nižšími súdmi zistený skutkový stav. Prípadná skutočnosť, že v súvislosti s výpoveďou P [REDACTED] všeobecné súdy nesplnili povinnosť zisťovať napríklad, aké výhody mal P [REDACTED] ako „kajúcnik“ získať, nenapĺňa ani jeden

zo sťažovateľom uplatnených dovolacích dôvodov. I tu platí, že z tohto pohľadu mohol ústavnou sťažnosťou napadnúť priamo odvolacie uznesenie krajského súdu.

42.7 Potom sťažovateľ namieta, že okresný súd bez opory vo vykonanom dokazovaní a v rozpore s jeho výpoveďami ustálil, že sa sťažovateľ zaoberal trestnou činnosťou súvisiacou s tzv. „bielymi koňmi“, teda osobami využívanými na páchanie ekonomickej trestnej činnosti, čo malo byť aj motívom konania sťažovateľa.

43. Nemožno pochybovať o tom, že i tu sťažovateľ namieta správnosť skutkových zistení okresného súdu a krajského súdu, čo však v rámci dovolacieho konania nie je prípustné. I tu platí, že záver najvyššieho súdu, podľa ktorého ustálenie motívu páchatel'a je súčasťou zisťovania skutkového stavu nepodliehajúceho dovolaciemu prieskumu, sťažovateľ nijako protiargumentmi nespochybňuje, iba opakovane trvá na už predtým uplatňovanej dovolacej námietke.

IV.

Náhrada trov konania

44. Z priebehu konania vyplýva, že ústavný súd na žiadosť sťažovateľa uznesením č. k. II. ÚS 48/2020-14 z 30. januára 2020 ustanovil mu právneho zástupcu v osobe advokáta JUDr. Michala Antala, Hlavná 13, Trnava. Ústavný súd následne ustanovenému právnenmu zástupcovi doručil ústavnú sťažnosť sťažovateľa s prílohami. Výzvou doručenou 3. februára 2020 ho požiadal, ak to uzná za potrebné, o doplnenie ústavnej sťažnosti v lehote 15 dní. K doplneniu ústavnej sťažnosti nedošlo.

45. Trovy konania vzniknuté účastníkovi konania pred ústavným súdom upravuje osobitne § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého platí zásada, že účastník uhrádza trovy konania zo svojho. V § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ustanovená výnimka z tejto zásady, podľa ktorej ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Špecifická situácia, čo sa týka platenia náhrady trov konania pre právneho zástupcu sťažovateľa, nastáva v prípade

ustanoveného právneho zástupcu. V tom prípade v zmysle § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát.

46. Trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Bez pochyb trovy vzniknuté týmto konaním znáša sťažovateľ sám (citovaný § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ nebol v konaní pred ústavným súdom úspešný a neboli ani preukázané účelne vynaložené výdavky, ktoré by vznikli v konaní v súvislosti s uplatnením jeho proklamovaného práva. Samotný ustanovený právny zástupca sťažovateľa preukázateľne aktívnymi úkonmi neprispel k tomu, aby sa vylepšila pozícia sťažovateľa v predmetnom konaní. V konaní okrem prijatia uznesenia o ustanovení za zástupcu sťažnosti sťažovateľa a jeho príloh iné úkony aktívne nevykonali. Vychádzajúc z uvedeného, ako aj zo skutkového stavu veci, ústavný súd nepovažoval za dôvodné a účelné priznať sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v tomto konaní, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (obdobne napr. m. m. II. ÚS 151/06, III. ÚS 68/09).

47. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu